

При реализации в деятельность предприятий, цифровые технологии предоставляют множество возможностей, в числе которых можно отметить увеличение приспособляемости производства благодаря проактивным реформированиям особенностей производственного процесса и снабжение информационного объединения ступеней жизненного цикла производимой продукции. Цифровая модификация предоставляет качественное совершенствование бизнес-процессов на предприятиях путем внедрения инноваций и приспособление бизнес-моделей к ситуациям цифровой экономики на современном этапе.

Управление организациями и предприятиями в ситуации инновационного экономического устройства должно деловито реагировать на трансформацию внешней среды, формироваться в контексте прозрачности и организованности всех процессов бизнеса, находить применение эффективной системы управления знаниями и побуждения персонала, вдобавок принимать во внимание отличительные характеристики управления предприятием на фоне цифровизации [3].

Список литературы:

1. Ковальчук Ю.А., Степнов И.М. Цифровая экономика: трансформация промышленных предприятий // Инновации в менеджменте, 2017, № 11, с. 32-43.
2. Амелин С.В., Щетинина И.В. Организация производства в условиях цифровой экономики // Организатор производства. 2018. Т.26. № 4. с. 7-18.
3. Косарева И.Н. Параллельная интеграция нескольких методов управления предприятием // Вестник Евразийской науки, 2018 №5, ^рБ^ .1оёау/РБЕ/81БСУК518.pёГ (доступ свободный).

Шарипулла А.Ш., 2 курс (Қарағанды қ., «Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті»)

Ғылыми жетекші - э.ғ.м., аға оқытушы Абдикаримова А.М. (Қарағанды қ., «Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті»)

ҚАЗАҚСТАН ЭКОНОМИКАСЫНЫҢ ЗАМАНАУИ ЖАҒДАЙДА ДАМУЫ

Қазақстан -өзге мемлекеттер секілді дамып, жетіліп, тәуелсіздік туын көкке қалықтатып келе жатқалы да отыз жылдан асып белесіне келіп жетті. Осы жылдар ел экономикасының тұрақталып, ішкі және сыртқы саясаттың қарқынды дамуына ықпал жасады. Десе де, бұл аралықта халық жағдайы керемет жақсарып, күнкөру деңгейі жоғары жағдайға жетті деп айту қиын. Үздіксіз даму, жетілу жолындағы Қазақстан әлі жас мемлекеттер қатарында. Отандық бренд ұғымдарын қалыптастырып, экономикамыздың әлеуметтік мәселелерін қарастыру жұмыстары да қарқынды жүзеге асырылып келе жатыр.

«Қазақстан 2050» стратегиясына тоқталсақ, тек саяси жағдайды жақсарту арқылы ғана елді жаңғыртып, оны бәсекеге қабілетті етуге болады делінген. Мен бұл мәлімдемемен толық келісемін. Себебі дәл қазіргі таңда, елімізде нарықтық экономиканың дамуы жолында мынандай мәселелер орын алуда:

1. Өнеркәсіптің жаппай шикізат бағыттылығы;
2. Отандық өнеркәсіптің бәсекеге қабілетінің өте төмендігі;
3. Негізгі өндіріс құралдарының 80% тозуы;
4. Әлеуметтік мәселелердің әлі де болса кейбір тұстары (жұмыссыздық, жалақы мәселелері) шешілмеуі;
5. Ресурстардың тиімді бөлінбеуі және қолданылмауы.

Аталмыш мәселелердің шешімін тауып, халық игілігін қамтамасыздандыру жұмыстары қолға алынып, іс жүргізіліп келе жатқанын білеміз.

Менің ойымша Қазақстан экономикасының заманауи жағдайда дамуы үшін келесі шараларды қабылдау қажет:

1. Индустрияландыруды қайта бастау: нақты бизнесті көтеру.

Өндіріс жұмыспен қамтудың негізгі саласы емес, дегенмен дәл осы сала азаматтарды тұрақты жұмыс пен жалақымен қамтамасыз ете алады. Жыл сайын Қазақстанда көптеген фабрикалар мен зауыттар ашылып, таныстырылады. 2021 жылдың алапат пандемия жылының өзінде елімізде 30-дан астам түрлі салалар іске қосылды: памперстер жасаудан бастап минералды тыңайтқыштар шығаратын зауытқа дейін. Бір ғана мәселе, отандық өндірістің памперстері дүкендеріміздің сөрелеріне толып кетпеген.

2. Мұнай өңдеу зауыттарымен мәселені шешу: жаңаларын салу, ескілерін жөндеу.

Экономиканың тағы бір қарапайым сабағы: табысты бизнес үшін мұнайды өндіру ғана жеткіліксіз, оны өңдеу керек. Қазақстанда барлығы бала кезінен біледі: мұнымен тек үш отандық зауыт айналысады: Атырау, Павлодар және Шымкент. Бұл нысандардағы кез келген бұзылу немесе алаяқтық ішкі жанармай нарығындағы жалпы құлдырауға бірден әкеледі. Мұнай өңдеу саласының қатаң бақыланатын қызметі арқылы Қазақстан ішкі нарықты қолжетімді бағамен мұнай өнімдерімен толық қамтамасыз ете алады. Елге тағы бір осындай зауыт керек, ескі мұнай өңдеу зауыттарының жұмысында ашық саясат керек екені анық.

3. Өнеркәсіпті арзан энергиямен қамтамасыз ету: атом электр станциясын салу, оның қауіпсіздігіне кепілдік беру.

Өндірістің жан-жақты дамуы үшін елге арзан электр энергиясы қажет, неғұрлым көп болса, соғұрлым жақсы. Сондықтан, қабылдау қаншалықты қиын болса да, атом электр станциясын бүгін емес, ертең іске қосу керек. Өкінішке орай, қолжетімді энергияның басқа баламалары қарастырылмаған: жасыл технологиялар әлі де тым қымбат, су электр станциялары су тапшылығынан көбірек зардап шегеді, ал көмір ел экологиясын физикалық түрде бұзады.

Қазіргі таңда әлемде, соның ішінде АҚШ, Канада, Ресей, Франция, Ұлыбритания, Қытай, Германия, Жапония, Оңтүстік Корея және басқа да көптеген елдерде 200-ге жуық АЭС жұмыс істеп тұрғаны кездейсоқ емес. Тағы бір ғылыми дәлелденген фактіні білу керек: қазіргі кезде атом электр энергиясын өндіруде қолданылатын заманауи энергоблоктар қауіпсіздікті арттырды. Заманауи атом электр станциясында апаттың болуы ықтималдығы бір оқиғаның минус жетінші дәрежесіне 10-ға тең, яғни 10 миллион жылда бір маңызды апат.

Атом электр станциясының қажеттілігі төңірегіндегі даулар қазақстандықтардың энергия тұтыну көлемінің айтарлықтай артуы аясында орын алуда. 2021 жылдың қарашасында Ranking.kz Қазақстан экономикасының мониторингі жобасы елімізде электр энергиясын тұтыну жеті пайызға өсіп, 82,9 миллиард киловатт-сағатты құрағанын атап өтті. 2022 жылдың қаңтарында Қазақстан Республикасының Энергетика министрлігі алдағы бірнеше жылда электр энергиясының жаппай тапшылығы болады деп болжауы кездейсоқ емес. Биылғы жылы тапшылық 4,6 миллиард киловатт-сағатты құрауы мүмкін, 2023 жылы - қазірдің өзінде 5,9 миллиард киловатт-сағат.

Тұңғыш Президентіміз Нұрсұлтан Назарбаевтың даналық сөзімен қорытындыласақ: «Нағыз патриот - өз елін мақтайтын емес, нағыз патриот кемшіліктерді байқап, оларды түзеуге ықпалдасатындар» - дегендей, Қазақстанның болашағын жақсарту, экономикасының заманауи жағдайда дамуы үшін жоғары айтылып кеткен мәселелерді қарастыру қажет.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Смағұлова, Г.С. Аймақтық экономиканы басқару мәселелері/оқу құралы. – Алматы: Экономика. 2017.

2. Балқияұлы Н. Қазақстан экономикасын басқару негіздері – Оқу-әдістемелік құралы – Алматы: ҚазККА. 2015. – 158 бет.